

підприємства. Однією з основних тенденцій сучасного ризик-менеджменту є безперервне вдосконалення процесу управління ризиками [9].

Таким чином, чітке розуміння поняття «ризик», уміння своєчасно виявляти ризикоформуючі фактори, а також здійснювати аналіз ефективності управління ризиками взаємовідносин промислового підприємства з суб'єктами внутрішнього та зовнішнього середовища дає змогу менеджерам вчасно виявляти недоліки в управлінні цими ризиками й оперативно їх усувати або ж зменшувати вплив негативних наслідків їх настання.

Список літератури: 1. *Альгин А.П.* Риск и его роль в общественной жизни. – М.: Мысль, 1989.-187с. 2. *Рогов М.А.* Риск-менеджмент. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 120с. 3. Большой экономический словарь/под ред. *А.Н. Азрилияна.* – М.: Фонд «Правовая культура», 1994.-528с. 4. *Гранатуров В.М.* Экономический риск: сущность, методы измерения, пути снижения: Учебное пособие – 2-е изд., перераб. И доп. – М.: Дело и сервис, 2002.-160с. 5. *Vannok G.* The Penguin Dictionary of Economics.- 4thed.-N.-Y.:Penguin Books, 1987. 6. *Герасимчук В.Г.* Управління ризиками в іноземному венчурному фінансуванні інноваційних проєктів / *В.Г. Герасимчук, О.В. Школьна* // Проблеми економіки та управління: Вісник Національного університету „Львівська політехніка”. – 2008. – № 628. – С. 424-429. 7. *Маркіна І.А.* Методологічні питання ефективності управління / *І.А. Маркіна* // Фінанси України. – 2000. – №6. – С. 24-32. 8. *Балдин К. В., Воробьев В. С.* Риск-менеджмент: Учеб. пос. – М.: Гардарика, 2005. – 285 с. 9. *Бандурака О.М., Коробов О.Л., Орлов П.І, Петрова К.Л.* Фінансова діяльність підприємств: Підручник. – К.: “Либідь”, 1998, – 285 с.

Надійшла до редколегії 30.04.2012

УДК 65 : 661.12

Н.С. КЛУНКО, докторант, канд. екон. наук, Санкт-Петербурзький університет управління і економіки.

РОЗВИТОК ЛОГІСТИЧНИХ ЦЕНТРІВ ЯК МОТИВАЦІЙНИЙ ЧИННИК СТАНОВЛЕННЯ ГЛОБАЛЬНИХ ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМ НА ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ РИНКУ

В даній статті розглядаються актуальні питання розвитку логістичних центрів для удосконалення процесу логістичного обслуговування фармацевтичних підприємств, що сприятиме створенню та функціонуванню глобальних логістичних систем на фармацевтичному ринку.

Ключові слова: логістичні центри, глобалізація, фармацевтична галузь, фармацевтичне підприємство, логістична система, глобальна логістична система, логістизація, зовнішньоекономічна діяльність.

В данной статье рассматриваются актуальные вопросы развития логистических центров для совершенствования процесса логистического обслуживания фармацевтических предприятий, что будет способствовать созданию и функционированию глобальных логистических систем на фармацевтическом рынке.

Ключевые слова: логистические центры, глобализация, фармацевтическая отрасль, фармацевтическое предприятие, логистическая система, глобальная логистическая система, логистизации, внешнеэкономическая деятельность.

In this article the pressing questions development logistic centers are examined for the improvement process logistic maintenance of pharmaceutical enterprises, which will be instrumental in creation and functioning the global logistic systems at the pharmaceutical market.

Keywords: logistic centers, globalization, pharmaceutical industry, pharmaceutical enterprise, logistic system, global logistic system, logistizaciya, foreign economic activity.

Постановка проблеми. Фармацевтичний ланцюжок постачань – це складна логістична система з високим рівнем відповідальності кожного учасника процесу, кінцевою метою якої є те, щоб відповідні лікарські засоби у встановлені терміни з дотриманням обов'язкових умов зберігання і транспортування були отримані відповідними споживачами. Через велику кількість обмежень, пов'язаних не лише з вимогами до зберігання і переміщення препаратів, але і з їх документальним супроводом, сертифікацією і ліцензуванням відповідного виду діяльності, фармацевтичний ланцюжок постачань, уразливий до впливу безлічі чинників, є системою операцій, де рівень сервісу, що надається, нижче 100% не допустимий, оскільки будь-яке інше значення цього параметра може вплинути на безпеку продукту для здоров'я людини.

Для забезпечення найвищого рівня сервісу учасники фармацевтичного комплексу вимушені створювати великі страхові (резервні) запаси на кожній з ланок ланцюжка постачань лікарських засобів – від виробника до кінцевого споживача. Вартість обслуговування запасів препаратів на складах і їх транспортування значно підвищується, оскільки ці процедури жорстко регламентуються законодавством і до них висуваються додаткові вимоги, пов'язані з дотриманням температурного режиму на складах і при доставці, необхідністю роздільного зберігання різних лікарських засобів, санітарного контролю, розділення потоків вхідної і вихідної продукції і так далі. Все наведене вище стимулює виробників і дистриб'юторів шукати вихід з даної ситуації, який при цільовому 100% рівні сервісу дозволить понизити витрати на логістику. У контексті вирішення оптимізаційних завдань украй важливо охопити весь ланцюжок постачань (у широкому її розумінні) – від науково-дослідних робіт по розробці препарату до його доставки кінцевому споживачеві. Оскільки рівень сервісу, зокрема якість, об'єми і терміни постачань лікарських засобів, повинні прагнути до 100%, це приводить до того, що витрати на логістику у фармацевтичній галузі є одними з найвищих.

Проблеми впровадження на підприємствах фармацевтичної промисловості логістичних підходів досліджувалася в роботах Є.В. Крикавського, І.С. Рикованої, Л.А. Янковського, Б.П. Громовика, М.В. Василевського, та інших вчених. Дані автори обґрунтували та детально описали конкретні технології логістичної діяльності в різних сферах фармацевтичного виробництва.

Істотний внесок у вивчення та розкриття сутності функціонування інфраструктурної логістики, здійснили як сучасні зарубіжні науковці – С. Абт, Б. Анікін, А. Бусигін, Є. Єрмошина, Т. Кадієв, С. Календжян, Ф. Кльозе, Ф. Пфоль, М. Троцкі, Дж. Б. Хейвуд, так і вітчизняні вчені-економісти – Б. Андрушків, О. Вівчар, М. Григорак, П. Дудкін, А. Кальченко, Є. Крикавський, Р. Ларіна, М. Окландер, В. Смиричинський, Н. Чухрай. Проблеми визначення місця логістичних центрів у логістичному ланцюгу присвячені дисертаційні роботи молодих учених: М. Довби, О. Никифорука, О. Полякової та Д. Товкуна, І. Струтинської.

Водночас, недостатньої уваги вітчизняні дослідники приділяють питанням точкових інфраструктурних об'єктів, а саме логістичним центрам. Вони розглядають питання розвитку логістичної інфраструктури без ув'язування з проблемами розвитку підприємств фармацевтичної галузі. Зазначені обставини й обумовили вибір теми статті.

Мета дослідження. Метою даної статті є обґрунтування необхідності використання логістичних центрів в діяльність фармацевтичних підприємств з метою забезпечення їх економічної безпеки та мотиваційності створення глобальних логістичних систем (ГЛІС) за участю фармацевтичних підприємств в Україні, Росії та світі взагалі.

Виклад основного матеріалу. До 2009 року переважна більшість представництв іноземних компаній займалися переважно захистом інтересів виробника на фармацевтичному ринку, не здійснюючи при цьому торгівельно-господарської діяльності на території іншої країни. Криза зробила свій вплив на ринок, підштовхнула представництва (філії) до посилення контролю над продажами і початку повноцінної комерційної діяльності. Це спричинило необхідність самостійної організації міжнародних перевезень препаратів, роботу по митному оформленню товарів, консолідацію продукції на комерційних складах і у ряді випадків розподіл товарів власними силами, наприклад, з метою зниження витрат на логістику, що, у свою чергу, приводило до підвищення маржинальності бізнесу. На сьогодні не так багато підприємств СНД на країн ближнього зарубіжжя чи їх представництв, що займаються в повному об'ємі ланцюжками постачань, оскільки повноцінний менеджмент якості, кількості і його вартості – це непростий і дуже капіталомісткий процес, який може дозволити собі компанія з великим товарним оборотом. Типова бізнес-модель для резидента, що виробляє міжнародні бренди лікарських засобів, включає імпорт това-

рів і зберігання запасів на складі, інколи – митне оформлення, рідше – самостійну дистрибуцію. Найчастіше за розподіл продукції, яка пройшла митне оформлення, відповідають дистриб'ютори.

На фармацевтичному ринку ланцюжок потоків виглядає наступним чином (рис. 1) [1]:

Логістичний ланцюжок постачання лікарських засобів зарубіжного виробництва включає виробництво продукції, зберігання на консолідаційному складі виробника або дистриб'ютора, доставку товару на територію іншої країни, митне оформлення, зберігання на складі вантажовласника-імпортера, дистрибуцію або адресну доставку в інші канали збуту. Всі ці процеси повинні проходити під суворим контролем виконання правил транспортування і зберігання препаратів.

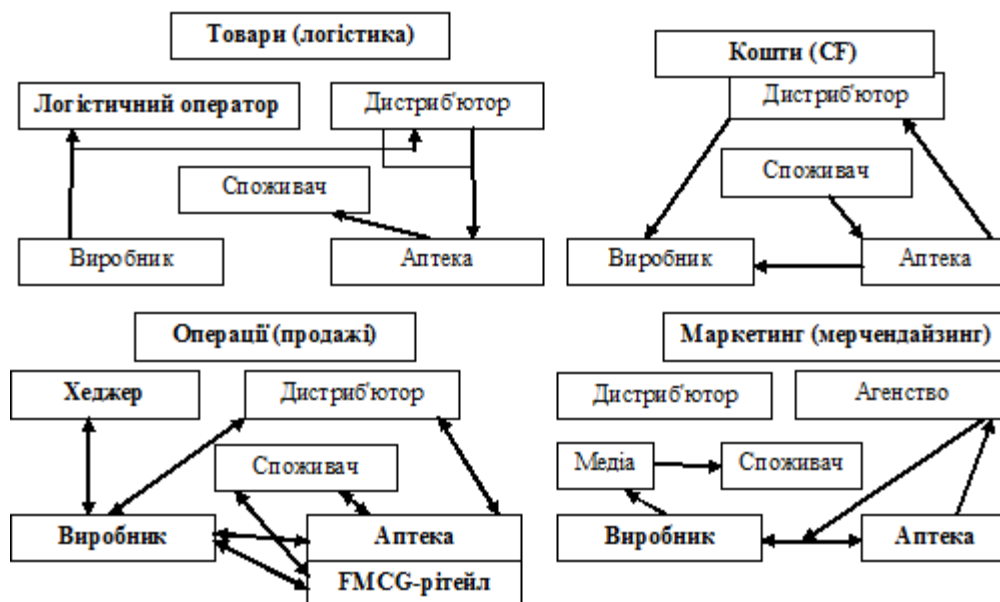

Рис. 1. – Потоки (матеріальні та інформаційні) на фармацевтичному ринку

Потрібно зазначити, що для роботи на фармацевтичному ринку будь-якої країни сучасні фармацевтичні компанії вимушені долати ряд обмежень:

- складна дозвільна система;
- розвиненість логістичної інфраструктури (недостатня кількість спеціалізованих складів і транспорту);
- висока залежність від виробничих планів і потужностей (лікарські засоби виробляються серіями для конкретного регіону в певній кількості і з обмеженими термінами придатності);

- складний облік товару (обмежені терміни придатності і облік по серіях виробництва);
- наявність на ринку контрафактної продукції;
- недостатнє впровадження інтегрованих інформаційних систем обліку переміщення готової продукції від виробника до кінцевого споживача.
- спеціальні умови зберігання, транспортування (різні температурні режими, показники вологості, тривалість зберігання, товарне сусідство і ін.) [2].

Особливу увагу необхідно приділити питанню дозвільної документації. Ліцензійні умови здійснення господарської діяльності по виробництву лікарських засобів, оптової, роздрібної торгівлі лікарськими засобами (далі – Ліцензійні умови) є списком правил і вимог, яких повинна дотримуватися компанія, що бажає сертифікувати об'єкт (склад), на якому планується організація складських операцій з препаратами, або отримати ліцензію на роздрібну для оптової торгівлі лікарськими засобами. Останнім часом кількість препаратів, для яких обов'язкове дотримання певних температурних умов, постійно зростає, а це передбачає додаткові вимоги, а також обмеження для процесів транспортування і зберігання. Основна частина таких лікарських коштів складається з речовин, що діють, в процесі транспортування і зберігання яких обов'язкове дотримання відповідного температурного режиму, оскільки від цього залежить не лише ефективність, але і рівень безпеки продукції для кінцевих споживачів. Особливі умови зберігання і транспортування повинні виконуватися всіма учасниками логістичного ланцюжка – виробниками, перевізниками, складськими операторами, дистриб'юторами, аптеками і лікарнями. Велика кількість посередників між виробником і кінцевим споживачем ускладнює завдання виконання обов'язкових вимог. Управління процесом постачань фармацевтичних товарів з дотриманням температурного режиму в логістичному ланцюзі приводить до необхідності сертифікації транспортних засобів і складів, які мають бути оснащені спеціальним холодильним устаткуванням.

Ліцензійні умови значно обмежують участь 3pl – операторів (3pl – Third-party Logistics) в повноцінній «грі» на фармацевтичному ринку, зводячи їх роль до роботи з рекламною продукцією, призначеною для просування лікарських засобів, що не передбачає ліцензування. 3pl – оператори не квапляться вступати в конкуренцію з фармацевтичними дистриб'юторами, та варто відзначити, що з кожним днем всі комплексні логістичні провайдери з великим інтересом розглядають можливість «відщипнути» собі «шматок фармацевтичного пирога».

Зрп – оператори займаються організацією і управлінням перевезеннями, обліком і управлінням запасами, підготовкою імпортно-експортної і фрахтової документації, складським зберіганням, обробкою вантажу, доставкою кінцевому споживачеві.

Необхідно зауважити, що інфраструктурні обмеження, обумовлені якістю наявних складів і автотранспортного парку, практично непосильні для окремих невеликих компаній, вимушених змиритися з ситуацією і максимально ефективно використовувати ті активи, які пропонуються на ринку. Істотний вплив на логістичні процеси, пов'язані з виробництвом і розподілом продукції, надає досить низький рівень координації дій багатьох чисельних учасників ланцюжка – як між собою, так і усередині окремих компаній (логістичних систем). Низька узгодженість логістичних систем спричиняє за собою збільшення витрат і зниження об'єму постачань лікарських засобів споживачам. В даний час питання логістизації (відлагодженої координації і управління залишками в процесі руху товару по ланцюжку) є, на нашу думку, одним з найбільш важливих для компаній-операторів. Причому починати слід з внутрішньої логістизації (координації між відділами компанії). Через незлагодженість роботи маркетингового відділу, відділу закупівель і медичного підрозділу рівень запасів може підвищитися на 15-20%, а відсутність товару на складах – привести до зростання витрат на транспортування на 20-30% [1]. Координація роботи усередині компанії лежить в області підвищення рівня комунікації і якості планування власних маркетингових акцій, аналізу продажів товару, формування усвідомлених планів продажів, координації дій з виробниками і постачальниками товарів. В умовах величезної невизначеності на ринку компанії повинні володіти високою гнучкістю в ухваленні рішень і здатністю швидко реагувати на змінні запити ринку. Для цього їм необхідна прогресивна система прогнозування потреб ринку. Між якістю прогнозування потреб в товарах і рівнем сервісу, що надається клієнтові, існує пряма залежність. Зазвичай в базах даних облікових систем компаній зберігається маса інформації яка є корисною, але такою, що не враховується при ухваленні управлінських рішень, яку слід було б використовувати при розрахунку прогнозів потреби продукції. Для побудови прогнозів розроблено ряд спеціальних програмних продуктів, в які закладені різні алгоритми, проте всі ці програми об'єднує одне – в якості вихідних даних використовується детальна статистика про продажі в минулі періоди. Чим краща якість і повнота вихідних даних, тим вища точність прогнозування. Для здобуття якісного прогнозу потреби товарів рекомендується нагромаджувати такі вихідні дані, які повинні містити історію продажів продукції за останніх 3 роки, що дозволить відстежити сезон-

ні тренди по товарах і інші чинники, що зробили вплив на продажі, а також інформацію про терміни і результати проведення маркетингових акцій. Важливим чинником, що впливає на якість прогнозу, є різні ситуації, пов'язані з дефіцитом товарів або недопродажів на ринку унаслідок державних обмежень на торгівлю або проблем з дозвільною документацією. Також при формуванні прогнозів повинні фіксуватися і враховуватися різноманітні нестандартні ситуації, що виникають та позначаються на продажах.

В світлі всього вищевикладеного для фарм-оператора, що бажає поліпшити бізнес, необхідний комплексний підхід до логістичних операцій – погляд на логістику в ширшому контексті як на управління ланцюгами постачань. Для досягнення бажаного рівня витрат на логістику одночасно з підтримкою високого рівня обслуговування компаніям, на наш погляд, слід сфокусуватися на розподілі зусиль між внутрішньою логістикою і аутсорсингом, а також на побудові інтегрованого інформаційного простору, в рамках якого виявиться можливим отримувати необхідні дані для підвищення якості прогнозів товарної потреби і поліпшення якості комунікації на різних етапах ланцюжка постачань. Такий інформаційний майданчик дозволить мінімізувати ризики накопичення товарів на складах або їх браку, що в сукупності з аутсорсингом процесів складської обробки і транспортування дасть можливість знизити загальні витрати на логістику при збереженні високого рівня сервісу для клієнтів і споживачів [3].

На наш погляд такими інформаційними майданчиками можуть слугувати логістичні центри фармацевтичних компаній.

Логістичний центр фармацевтичного сектору (ЛЦ) – це діловий центр (складна система), що складається з численних взаємопов'язаних елементів, який акумулює резерви матеріальних ресурсів, необхідних для вирівнювання коливань обсягів постачань і попиту під час виробництва та продажу лікарських засобів, а також синхронізації швидкостей потоків товарів у системах просування від виробників до споживачів або потоків матеріалів у виробничих системах як на національному, так і на міжнародному рівнях [4].

Процес глобалізації в умовах сучасної фінансово-політичної нестабільності та економічної кризи, послаблюють шанси фармацевтичних підприємств протистояти різноманітним подразникам. Саме тому, центром уваги мають стати захисні заходи проти агресивного зовнішнього середовища, спрямовані на зниження потенційного економічного ризику. Враховуючи те, що основними напрямками зниження ризику є диверсифікація, страхування та отримання дода-

ткової інформації, на нашу думку саме становлення та розвиток логістичних центрів на території нашої держави забезпечуватиме розподіл ризику між усіма ланками логістичного ланцюга [5].

Оскільки логістичний центр фармацевтичної компанії є відкритою системою із своїми матеріальними та інформаційними потоками, то він буде зв'язаний і співпрацюватиме з багатьма постачальниками, споживачами, експедиторами та іншими організаціями, які також є відкритими системами. Саме тому виникатимуть труднощі щодо подолання місць стику при співпраці даних систем (організацій). У місцях стику матеріальний чи інформаційний потік однієї організації переходить через межі правочинності та відповідальності інших підприємств. Забезпечення плавного подолання даних місць стику є одним із важливих завдань логістизації фармацевтичної компанії, яке вирішуватиме логістичний центр [5].

На нашу думку логістичний центр є сучасним методом організації доставки товарів і слугитиме провайдером, який допоможе побудувати й експлуатувати інтегровану та раціональну логістичну систему фармацевтичної компанії.

Адже більшість вантажів міжнародної й внутрішньої торгівлі йде в змішаному сполученні за участю різних видів транспорту. Щоб успішно організувати й здійснити їхній рух у варіанті «від дверей до дверей», потрібна інтегрована логістична система, створена компанією – провайдером логістики, що візьме на себе питання організації та забезпечення всього комплексу операцій з доставки товару сучасними методами, у тому числі випуску наскрізної документації, формування наскрізної ставки тарифу, виконуючи частину операцій самотужки та залучаючи субпідрядників при аутсорсингу окремих операцій, проте, приймаючи на себе відповідальність за їхні дії.

Побудова та експлуатація провайдерами інтегрованих логістичних систем тісно пов'язані із двома основними напрямками науково-технічного прогресу: удосконалюванням управління каналами постачання продукції та удосконалюванням технології доставки. Саме тому застосування логістичних центрів у діяльності фармацевтичних компаній надасть їм безліч переваг (рис. 2) [5].

У цілому ж ринок страждає від недостачі незалежних і нейтральних провайдерів логістичних послуг, що володіють здатністю вирішувати питання з позиції ланцюжка постачань.

В умовах глобалізації ринку фармацевтичної продукції діяльність провайдера логістики, тобто підприємства (ЛЦ), що забезпечує функціонування логістичного ланцюга постачань (особливо це стосується роботи ГЛЛС), набу-

ває особливо важливого значення. У світі не існує самодостатніх з погляду логістики підприємств на національному та міжнародному рівнях. Сучасні тенденції такі, що цей процес укоренився і має довгострокову перспективу. Світова економіка у всезростаючих масштабах прибігає до аутсорсингу логістичних послуг.

Саме тому вважаємо, що логістичні центри виступатимуть саме тим мотиваційним чинником, який сприятиме становленню глобальних логістичних систем (ГЛС) у фармацевтичному бізнесі.

+

Рис. 2. – Вигоди, отримані міжнародними фармацевтичними компаніями внаслідок становлення та розвитку міжнародних логістичних центрів

Процес стратегічного планування побудови глобальних логістичних систем (ГЛС) у зовнішньоекономічній діяльності повинен складатися з наступних

етапів: оцінка, постановка завдання, встановлення пріоритетів і впровадження (рис. 3)

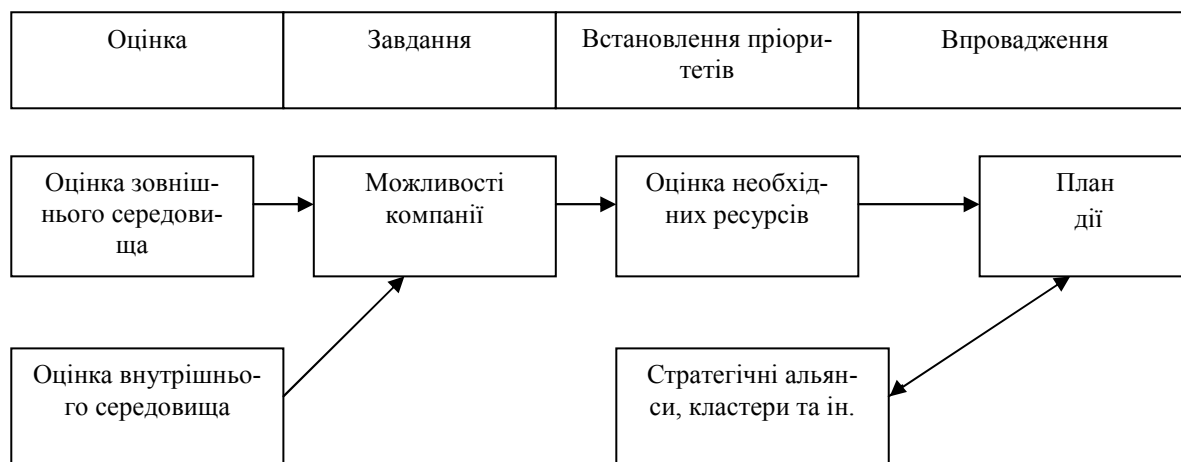

Рис. 3. – Етапи стратегічного планування глобальної логістичної системи (ГЛЛС)

Досвід країн з розвинутою ринковою економікою показує, що логістиці належить важлива роль у формуванні загальної корпоративної стратегії.

Особливо це стосується компаній, що практикують найбільш передові технології, засновані на інтегрованих логістичних мережах. Впровадження сучасних методів логістичного менеджменту в практику ведення бізнесу, і в тому числі на міжнародному рівні, дозволяє скоротити товарні запаси, знизити витрати виробництва і обігу, скоротити строки тривалості функціональних логістичних циклів, поліпшити обслуговування споживачів.

Основне призначення логістичної стратегії у зовнішньоекономічній діяльності – підтримка загальної корпоративної стратегії. Серед логістичних стратегій фармацевтичних підприємств на міжнародному рівні можна відзначити стратегії мінімізації витрат, мінімізації капіталовкладень у власну інфраструктуру, кардинального поліпшення обслуговування споживачів.

Середовище, у якому ведеться фармацевтичний бізнес, показує, яким є положення в цей час, стратегії (у тому числі і у сфері побудови та функціонування ГЛЛС), положення, яке підприємство хоче займати в майбутньому. Виходячи із цього, логістична стратегія – це шлях досягнення підприємством своїх цілей.

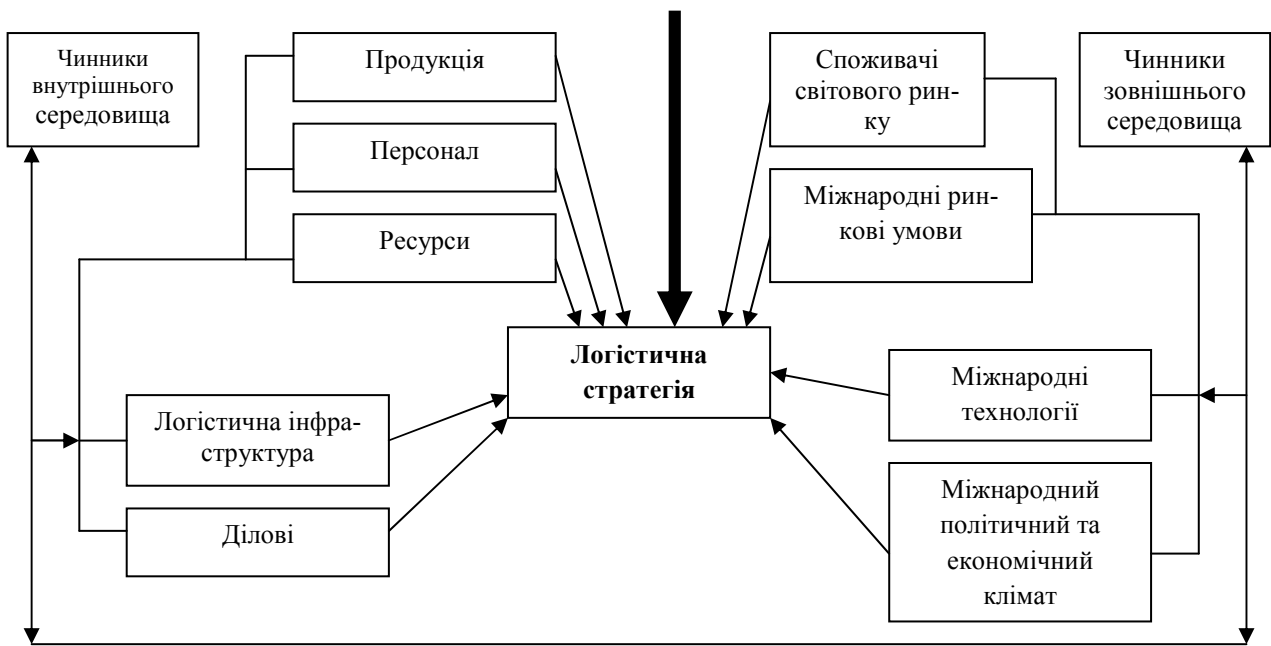

Рис. 4. Стратегічні чинники, що враховуються при побудові міжнародних логістичних систем

Логістичні стратегії у сфері ГЛЛС – це набір цілей, процедур, елементів системи. Все це логістичний бізнес-план, що складається з досить великої кількості пунктів і підпунктів. Але головне, без чого він не може обійтися:

- загальне резюме, яке подає логістичну стратегію у сфері міжнародних логістичних систем, що відповідає на запитання, як ця стратегія пов'язана із загальним напрямком діяльності з погляду цільових показників і даного бізнесу в цілому.

- цілі та завдання глобальної логістичної стратегії, показники роботи і критерії її оцінки;

- відбиття шляхів досягнення поставлених завдань, які зміни передбачаються і як ними управляти;

- опис того, який внесок у досягнення показників бізнес-плану будуть вносити окремі логістичні функції (постачання, збут, транспорт, склади тощо) і як буде організовано їхню взаємодію;

- обґрунтування необхідних для реалізації плану засобів і ресурсів, фінансових вкладень та показників роботи. Стратегічна важливість логістики, особливо якщо мова йде про ГЛЛС, стає ясною, коли зрозумілий її внесок у прийняття найважливіших рішень, коли очевидний її вплив на довгострокові показники роботи. Логістична стратегія – функціональна стратегія, що показує, як логістика вносить свій внесок у загальний успіх. Багато аспектів логістики мо-

жуть мати стратегічну значимість, а спрямованість стратегії показує, що саме дане підприємство вважає найбільш важливим. Логістичну стратегію побудови й функціонування ГЛЛС у зовнішньоекономічній діяльності варто розробляти, постійно пам'ятаючи про цілі, задані у стратегіях більш високого рівня, а також про сильні боки підприємства і умови, у яких воно веде свій бізнес. Загалом єдиної, універсальної, підходящої для всіх стратегії, у тому числі і зовнішньоекономічної, не буває. Вона розробляється виходячи з безлічі конкретних чинників і специфіки діяльності [5].

Серед можливих схем створення глобальних логістичних систем (ГЛЛС) можна виокремити такі, як:

- 1) будівництво нових виробничих потужностей «з нуля» або придбання в країні існуючого заводу;
- 2) контрактне виробництво лікарських засобів;
- 3) співробітництво з національним виробником;
- 4) застосування лише кінцевої стадії виробництва лікарських засобів в даній країні тощо.

Особливості, переваги та недоліки кожного із можливих шляхів оптимізації ведення фармацевтичного бізнесу потребують окремого детального аналізу.

Висновки та напрямки подальших досліджень. Таким чином, наукова новизна дослідження полягає в обґрунтуванні необхідності використання послуг логістичних центрів вітчизняними фармацевтичними компаніями з метою забезпечення їх економічної безпеки та мотиваційності створення глобальних логістичних систем за їх участі.

На нашу думку логістичні центри виступатимуть підґрунтям для розробки нового теоретико-методологічного підходу до логістизації діяльності фармацевтичного комплексу, суть якого полягатиме в оптимізації взаємозв'язків сукупності організаційно-економічних процесів, метою яких є ефективне формування логістичний потоків. Результатом такої оптимізації виступатиме мінімізація сукупних витрат обігу, максимізація прибутку підприємницьких структур і соціального ефекту суспільства загалом.

Список літератури: 1. *Dziok D.* Dobra Praktyka Dystrybucji w logistyce farmaceutykow // *Logistyka*. – 2010. – № 6. – р. 37-40. 2. *Pahl H.* Tracking and Tracing for Logistic Centres Network. A project in the Baltic Sea Region INTERREG III B programme /*H. Pahl*. – Poland, 2003. – 24 p. 3. *Pahl H.* Definition of the ICT pilot system for Logistic Centres Network. A project in the Baltic Sea Region INTERREG III B programme. / *H. Pahl, M. Rosenbaum*. – Poland: 2003. – 30 p. 4. *Струтинська І.В.* Місце логістичних центрів у логістичному ланцюгу / *І.В. Струтинська* // Матеріали міжнародної наукової конференції

молодих вчених «Формування нового світового економічного порядку» (Тернопіль, 14-15 травня, 2009 р.) / Тернопільський національний економічний університет. – ТНЕУ. – Тернопіль, 2009. – с. 339. 5. Струтинська І.В. Проблеми логістичного управління підприємствами / І. В. Струтинська // Наука й економіка: науково-теоретичний журнал. – Хмельницький : ХЕУ, 2010. – Випуск 4 (20). – С. 214.

Надійшла до редколегії 23.05.2012

УДК 336.7

Т.І. КОЧЕТОВА, доцент, НТУ «ХПІ», Харків,
О.О. ПАНЧІШНА, студентка, НТУ «ХПІ», Харків,
І.В. ШУТЬ, студентка, НТУ «ХПІ», Харків

АНАЛІЗ СТРОКОВОЇ СТРУКТУРИ ВІДСОТКОВОЇ СТАВКИ НА УКРАЇНСЬКОМУ РИНКУ ДЕРЖАВНИХ ОБЛІГАЦІЙ

У роботі розглянуто особливості формування відсоткових ставок на державні облігації в залежності від строку до погашення, фактори, що обумовлюють поведінку кривої доходності, проаналізовано тип кривої та розроблено прогнози щодо її поведінки у короткостроковому періоді.

Ключові слова: фондовий ринок, облігація, крива доходності, структура відсоткової ставки.

В работе рассмотрены особенности формирования процентных ставок на государственные облигации в зависимости от срока погашения, факторы, обуславливающие поведение кривой доходности, проанализирован тип кривой и разработаны прогнозы относительно ее поведения в краткосрочном периоде.

Ключевые слова: фондовый рынок, облигация, кривая доходности, структура процентной ставки.

The paper is deals with features of interest rates of a state bonds forming in dependence from term to maturity, factors determining yield curve behavior, the yield curve type is analyzed and prognoses concerning it's future behavior are made.

Keywords: fund market, bond, curve of profitableness, structure of interest rate.

Актуальність. У розвинених країнах, таких як США, Англія, емпіричний аналіз строкової структури відсоткової ставки почався набагато раніше, ніж в країнах, що розвиваються, враховуючи Україну. Проблема вивчення кривої доходності постала в Україні лише в останні роки. Сприятливі умови для інвестування у 2007 році, швидкі темпи відновлення після світової фінансової кризи, а також масштабний розвиток інфраструктури напередодні футбольного чемпіонату «Євро-2012» стали позитивним сигналом для інвесторів. Саме це і підкреслює необхідність комплексного дослідження українського ринку державних облігацій, зокрема дослідження загального характеру поведінки та визначення залежності між строком до погашення та величиною доходності.

Мета. Метою роботи є визначення характеру поведінки кривої доходності український державних облігацій, побудувати її модель та визначити фактори, що на неї впливають. Спираючись на отримані результати, розробити про-